

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Pauli Laymanni e Societate Iesu Jus Canonicum
Commentario Perpetuo Explicatum**

Et Uberi Non Minus Ac Varia Qvam Clara Et Solida Doctrina Illustratum

Commentarius In Librum III. Decretalium

Laymann, Paul

Dilingae, 1698

Capitulum II. Ut dominium.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62482](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62482)

Ut dominium.

PARAPHRASIS.

Parochi in dominicis, & festis diebus, priusquam Missam celebrent, interrogare debent, num alienus parochianus in Ecclesia sit, qui ex parochi proprii contemptu accesserit, ut eum mox ab Ecclesia ejiciant. Refertur etiam *c. 4. causâ. 9. q. 3.*

SUMMARIUM.

1. Virum parochiani fideles in suis Ecclesijs Parochialibus Missam audire debeant ex precepto?
2. Virum munus predicandi proprium sit Episcoporum?
3. Privilegium Mendicantium, ut possint in quovis loco Verbum DEI predicare juxta Extravagantem Benedicti XI. de privilegijs inter communes, quomodo intelligendum?

Notandum, Parochianus peccat, & prohiberi debet, si ad alienam parochiam diebus dominicis ac festis ad divina audienda se conferat ex contemptu proprii parochi. Præsumitur autem contemptus, si id faciat absque causa rationabili; secus si ex causa, v. g. dum parochianus peregrinatur.

Dubium est, utrum sit præceptum, ut fideles in parochia sua & non alibi die Dominico, aut festo Missam audiant. Resp. & dico primò, spectato communi jure scripto videtur esse præscriptum, ut parochiani in propria parochia, si id commodè fieri possit, Missam audiant; ita enim indicatur in *hoc cap. cedere in contemptum parochi. si extra parochiam parochiani, justâ causâ non excusati, Missam audiant, sicuti Innoc. Ioan. Andreas & alij explicant, & videri potest c. 4. & 5. causâ 9. q. 2. & expressius habetur in Extravag. Sixti IV. de treuga & pace. Quare Innocentius III. in rubrica hujus cap. ait: jus parochiale consistit, ut in diebus festis parochiani Missam audiant in*

suis Ecclesijs, juxta *c. 2. hoc tit. & c. 8. q. 35. dist. 1. de consecratione, & hanc sententiam tenent Doctores apud Sylv. v. missa. q. 5. Azor tom. 1. lib. 7. c. 6. q. 5.*

Dico secundò, Mendicantibus Religiosis concessum est à Leone X. & Pio V. ut in parochiis Ecclesijs, non contempto parochi diebus dominicis, ac festis Missam audirent, & devotione Missam in Ecclesia audirent, satisfaciant præcepto Ecclesiæ. Videri potest Navarrus *c. 21. Manualis n. 5.*

Dico tertio. Etiam seculis Regularibus privilegium, juri communi scripto multo derogatum est, præsertim in civitatibus, in quibus numerosus populus est, & plures Ecclesiæ, adeò ut quisque pro sua voluntate & devotione Missam in Ecclesia audiret, quocunque audire possit. De hoc refertur Sylvester & Navar. cit. Gmieri lib. 1. canonicarum quest. c. 30. n. 7. nec dissimulare videtur Trident. Sess. 22. in decretis observandis in celebratione Missæ, ubi dicitur: moneant ordinarii populum, ut frequenter ad suas parochias, saltem diebus dominicis ac majoribus festis, accedant. Monendum aut, non cogendum parochianos censuris, sicut testatur Navarrus loc. cit. Azor q. 6. Zerola p. 1. præcis n. 1. q. 6.

Dixi autem, præsertim in civitatibus, nisi enim causa aliqua sit cogens, ut rationabilem reddens consuetudinem, ut ea poterit in injuriam, ac contemptum propriæ parochiæ, ideòque contra omni Episcopus præceptum edere posset, ut ibi notavit Azor cit. loc. Si tota, inquit, maxima pars parochianorum parochiam desereret, vel contemneret; aut si non divina audiretur extra ullam causam juxta in privatis Sacellis, & Oratorijs, nullo privilegio Pontificio munitis, putârim, Episcopis licere, simplici mandato præcipere, ut parochiani ad suas parochias accederent, non tamen irrogatis pœnis; neque constitutionem ita formare posset: ne parochiani diebus dominicis sacrum audiant in sacellis privatis.

Alterum dubium, num munus prædicandi proprium sit Episcoporum, & parochorum, an verò etiam Regularibus competat, & plebs eorum conciones posthabita parochiâ audire possit.

Respondet & dico primò. Munus prædicandi populo Verbum Dei per se pertinet ad curam Animarum, ideò præcipuum hoc dicitur esse munus Episcoporum, in Tridentino Sess. 24. c. 4. de reformatione, & consentit c. 15. inter de officio Ordinarij. Ubi etiam dixi, hoc prædicandi officium ad parochos pertinere, in suis Ecclesijs, ita, ut Episcopus cum ipsis in potestate concurrat; imò præferendus sit, si ipsemet prædicare velit; alioqui parochum prædicare volentem, si idoneus sit, impedire non debet; sin autem non idoneus, tunc ad utrumque cumulativè spectat, alium substituere: qua tamen in re Episcopus, tanquam major, & universalior potestatem habens, præferri debet, ut colligitur ex Trident. cit. c. 4. Eademque ratio est, si ob populi frequentiam duæ conciones in die, vel frequentes per hebdomadam, iudicio Episcopi habendæ sint, ita, ut unus satisfacere non possit, sed alter adjungendus sit, cura illa potissimum ad Episcopum spectat; si millitèrque in Cathedralibus Ecclesijs concionatorem deputare, eidemque stipendium assignare, spectato communi jure, ad Episcopum pertinet cit. c. 4. & docet Zerola in praxi parte 1. v. prædicatio ad 7.

Dico secundò. Tametsi munus prædicandi etiam non curatis, v. g. Regularibus committi possit ab Ordinario, videlicet Papa, Episcopo, vel Patrocho, tamen ejusmodi commissiones, & privilegia concessa, v. g. à Sede Apostolica, intelligi debent sine præjudicio inferiorum ordinariorum pastorum, nisi expressè eorum juri derogetur. Ita inter alios Suarez tom. 4. de religione lib. 9. de ministerijs c. 1. n. 3. & constat ex recepta doctrina Gl. c. 2. v. uniendū de Relig. domibus, quòd Princeps dando privilegium non censetur derogare juri tertie personæ, nisi exprimat: id verò maximè locum habere de-

bet in proposito, cum ad pastorem quemlibet, seu ordinarium, ratione muneris sui pertineat, ut plebs sibi commissa curam habeat, & Verbo Dei tanquam spiritali pabulo pascat, cit. c. inter & sumitur ex Apostolo 1. Tim. 5. v. 17.

Dubium tertium. Quid sentiendum sit de Extravag. 1. de privilegijs, quæ est Benedicti XI. inter communes, quòd Ordines Mendicantium fratres à Superioribus suis deputati, in Ecclesijs, & locis ipsorum, & in publicis plateis, liberè, absque diocesanorum, & aliorum prælatorum petita licentiâ, valeant clero & populo Verbum Dei prædicare; in Ecclesijs autem parochialibus, invitis earum Rectoribus, nisi iusti ab eorundem Superioribus, non audeant prædicare. Resp. hodie attendendum esse, quid de hac re constitutum sit in Tridentino, præterquam, si postea datum Sedis Romanæ privilegium exhiberi possit, in quo expressè derogatum sit Tridentino. Ita Suarez cit. c. 1. n. 4. Itaque distingue, num Regulares in suis Ecclesijs prædicare velint, Clero & populo, qui Episcopo subditus est; an in publicis plateis, & vicis; an in Ecclesijs parochialibus & earundem filiabus. In primo casu servari debet, quod habetur in Tridentino Sess. 5. c. 2. de reformatione. ubi dicitur, quòd regulares cujusque ordinis, nisi Superioribus suis (regularibus) de vita, moribus, & scientiâ examinati, & approbati fuerint, ac de eorundem licentiâ, etiam in Ecclesijs suorum ordinum prædicare non possint; cum qua licentiâ personaliter se coram Episcopis præsentare, & ab eisdem benedictionem petere teneantur, antequam prædicare incipiant. Et Sess. 24. c. 4. de reformatione: nullus Sæcularis, vel regularis, etiam in Ecclesijs suorum Ordinum, contradicente Episcopo, prædicare præsumat. Ex quibus locis Suarez cit. n. 4. colligit, ut regulares in suis Ecclesijs clero aut populo prædicare possint, requiri consensum Episcopi, saltem implicitum: quod etiam docuit Zerola p. 1. praxi v. prædicatio ad

Yy

tio ad

tio ad 3. licet aliter intellexerit *Rodrig. tom.*

3. *regularium q. 32. a. 1. & 5.*

Quares. Quid si Episcopus benedictionem dare nollit, aut contradiceret, quo minus Regularis approbatus, & presentatus à Superiore suo in Ecclesia Ordinis sui prædicare posset. Respondetur: si Episcopus absolute contradicat, ne Regulares à Sede Apostolica privilegiati in Ecclesijs suis prædicent, non est attendenda contradictio, quia inferior non potest tollere privilegium datum à Superiore. Sin autem non absolute se opponat, sed ne hæc persona ad prædicandum assumatur, tunc parendum esse Episcopo, etiamsi persona idonea videatur Prælato, ut pluribus docet *Suarez n. 9.* nam si res dubia sit, Episcopi iudicium præfertur, cum ad ipsum spectet cura plebis: sin autem ponamus indubium, ac notorium videri, quod persona idonea sit, tunc saltem ob scandalum vitandum, antequam ea idoneitas per Superiorem iudicem declaretur, obediendum plerumque est, & alius presentandus.

Adde primò. Quod Episcopus ex justa causa prohibere possit, ne Regulares in Ecclesijs suis prædicent certâ aliquâ horâ, v. g. dum in parochiali Ecclesiâ concio habetur, quia ad ipsum, ut dixi, pertinet cura parochianorum, quam impedire, aut restringere privilegijs non intendit Papa.

Adde secundò. Quod Episcopus Religioso in propria Ecclesia prædicanti, si errores, aut scandala disseminet, prædicationem interdicare debeat; sin verò hæreses prædicet, secundum juris dispositionem contra ipsum procedere, auctoritate ordinariâ, si exemptus non est; auctoritate verò Apostolicâ, & tanquam delegatus Sedis, si exemptus: curare tamen debet, ne ex falsis informationibus, vel alijs calumniis prædicator vexetur. Ita habetur in Trident. Sess. 5. c. 2. de reformatione, & videri potest *Leo X. in Concilio Lateran. Sess. 21.* ubi inter alia prohibetur, ne Episcopis, Prælatibus, alijsque Superioribus scandalosè detrahant Regulares, in concionibus, aut

intemperatè reprehendant: quod etiam habetur in *Clement. 1. de privilegijs.* ubi ex *Tullio v. detrahant* allegat: hæc res gravius offendere animos Auditorum, qui aliena vitia aperte dixerunt, quam qui commiserunt.

Adde tertio. Quod Episcopus permittere non debeat, ut Regularis, qui extra civitatem, & Religionis obedientiam digni civitate, aut diocesi suâ concionetur. *Trident. 5. c. 2. §. caveant.* Eisdem de re iectis ob culpas ex *Clemente IV. tradit. Rodriguez tom. 3. q. 32. a. 9.*

Adde quarto. Ex eadem *Clemente 1. Leone X.* prohiberi Religiosis, ne indulgentias prædicent, & ne conciones miracula, nova, & falsa vaticinia, nec revelationes populo proponant, & in talibus delinquant, à prædicatione officio suspensos esse decernitur. Videntur *Navar. in manuali c. 25. n. 141. Rodriguez cit. q. 32. a. 2. & 10. S. v. prædicare.*

In altero casu, videlicet in publicis plateis, & vicis, ut prædicare possint Regulares privilegiati, opus est Episcopi licentia, ubi ea commodè peti potest: sin minus, quia Episcopus abest, prædicandum non est repugnantibus parochis, sicuti aperte significat *Gregorius XIII. in bulla de decretati nostræ anno 1575.* incipiente: *Ad perpetuam rei memoriam.* Peccant contra Episcopi, vel parochi, si absque iussu Regulares, & Religiosos Mendicantes, & priviles in officio prædicationis, quod iuxta privilegia exercent, impedire conentur. *de re Rodriguez cit. loc. a. 7. Suarez c. 1. n. 10.*

Tertius prædicandi modus in Ecclesijs parochialibus concessus non est Religiosis, nisi earundem curati consentiant, vel si Episcopus facultatem det; tunc enim parochus contradicere non potest. Ita intelligi debet *Extravagans prima de privilegijs.* deatur *Suarez n. 6.* qui admonet n. 10. hæc prædicandi licentiam Religiosis, si non initiatis Ordinibus sacris, dummodo primam habeant tonsuram, committi posse.

si idonei sint, & n. 18. in privilegio prædican-
tandi etiam novitios comprehendendi, argu.
6. Religio 21. S. quavis de sententia ex-
communicationis in 6.

CAPITVLVM III.

Nullus.

PARAPHRASIS.

Episcopus alterius Episcopi diocesanum ju-
dicare non potest, cum neque ordinare
possit.

Notandum. Argumentum procedit à
minore ad majus, negativè videlicet,
cum Episcopus sibi non subditum, seu qui
alterius diocesis est, ordinare non possit e.
1. causa 9. q. 2. sequitur, quòd nec judicare
possit: nam iste actus jurisdictionis conten-
tiosæ coactionem habet, & ideo erga non
subditum non rectè exercetur. At verò
ordinariè referri potest ad jurisdictionem
voluntariam, cui aliquis se sponte subijcere
potest, & tamè requiritur, ut ordinandus sub-
ditus sit Episcopo ordinanti, nisi à proprio
Episcopo dimissorias habeat.

CAPITVLVM IV.

Super eo.

PARAPHRASIS.

Dubitatum fuit, num ea, quæ in sacris cano-
nibus decreta reperiuntur *quicunque &
sequentibus causa 16. q. 3.* de finibus
provinciarum, ac diocesium, iisque,
quæ finibus adhærent non præscribendis,
etiam in parochijs locum habeant, ut &
ipsarum fines & quæ finibus cohærent,
præscribi non possint. Respondet Ur-
banus III. de utrisque, intellige, dum-
modo per legitimam probationem, vel
aliàs indubitatâ fide constiterit, fi-
nes auctoritate Ecclesiasticâ constitutos
esse.

*Fines parochiarum, & diocesium, quo-
modo præscribi non possint.*

Notandum. Fines parochiarum, Diocē-
sium, & Provinciarum, & quæ finibus
cohærent, præscribi nunquam possunt. Ita
Gl. hic in notandis. Ratio datur in cit. c.
quicunque, ne Provinciarum termini con-
fundantur, & in c. inter 6. eadem q. ne
quis terminos alienos usurpet.

Pro majori intellectu adverte, quòd li-
mes est linea, seu longitudo distinguens
spatium à spatio, teste *Andreas hic n. 2.* Ad-
hærentia limiti dicuntur, quæ posita sunt,
ut signa limitis, videlicet lapis positus in
confinibus; in diocesium enim, & paro-
chijs discernendis solent esse montes, flumi-
na & paludes. Hæc ita formaliter specta-
ta, quatenus posita sunt ad constituendos
terminos, seu fines diocesis, mutari per
præscriptionem non possunt, quia constitu-
ti sunt fines, ut in æternum maneant: ex-
empli cauâ; usque ad Ecclesiam positam in
radice montis, tendit Episcopatus N. post
Ecclesiam illam incipit Episcopatus confinis.
Interim verò nihil prohibet, quin Episco-
pus per præscriptionem, saltem immemo-
rialem, vel 40. annorum cum titulo præ-
scribat Ecclesiam positam intra diocēsin
alterius Episcopi, quæ tamen non cohæreat
finibus, siue non sit constituta ad significan-
dos & discernendos fines, uti sumitur ex
cit. c. inter, junctâ Gl. & docent Docto-
res apud *Andream hic n. 3. Abbas n. 6.
& dixi lib. 3. tra. 1. c. 8. n. 14.* Ratiō
discriminis est, quia si Episcopus Ecclesiam,
quæ intra alienam diocēsin est, per præ-
scriptionem suæ jurisdictioni subijciat non
ideo confunduntur termini antiqui diocesis,
sicuti in casu priore confunderentur, quan-
doquidem Ecclesia, quæ antea erat intra
diocēsin hanc, transiret ad diocēsin alte-
ram. His duo adde. Tametsi plerique
sentiant, hæc locum etiam habere in fini-
bus Regnorum, & Dominiorum argum. L.

Yy 2

agros